DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)
20. juni 1991 *

I sag C-365/89,

angående en anmodning, som College van Beroep voor het Bedrijfsleven i henhold til EØF-Traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Cargill BV

mod

Produktschap voor Margarine, Vetten en Oliën,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende såvel gyldigheden af Kommissionens forordning (EØF) nr. 1358/89 af 18. maj 1989 om ændring af forordning (EØF) nr. 735/85 om fastsættelse af støttebeløbet for olieholdige frø og gyldigheden af forordning (EØF) nr. 735/85, som den nationale rets kompetence til på dette område at påkende krav om erstatning og morarenter,

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, G. F. Mancini, og dommerne T. F. O'Higgins, M. Díez de Velasco, C. N. Kakouris og F. A. Schockweiler,

generaladvokat: J. Mischo
justitssekretær: assisterende justitssekretær J. A. Pompe,

* Processprog: nederlandsk.

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Cargill BV ved advokat E. H. Pijnacker Hordijk, Amsterdam, og

— Kommissionen ved juridisk konsulent Robert Fischer og Patrick Hetsch, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 7. februar 1991,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 21. marts 1991,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 10. november 1989, indgået til Domstolen den 4. december s.å., har College van Beroep voor het Bedrijfsleven i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 forelagt tre præjudicielle spørgsmål vedrørende gyldigheden af Kommissionens forordning (EØF) nr. 1358/89 af 18. maj 1989 om ændring af forordning (EØF) nr. 735/85 om fastsættelse af støttebeløbet for olieholdige frø (EFT L 135, s. 22) og gyldigheden af Kommissionens forordning (EØF) nr. 735/85 af 21. marts 1985 om fastsættelse af støttebeløbet for olieholdige frø (EFT L 80, s. 18) samt virkningerne af, at den ene eller begge af de nævnte forordninger måtte blive kendt ugyldig.

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag mellem selskabet Cargill BV (herefter benævnt »Cargill«) og Produktschap voor Margarine, Vetten en Oliën (herefter benævnt »Produktschap«) vedrørende udbetaling af forarbejdningsstøtte til olieholdige frø, som var fastsat i den nævnte forordning nr. 735/85 i henhold til artikel

27 i Rådets forordning nr. 136/66/EØF af 22. september 1966 om oprettelse af en fælles markedsordning for fedtstoffer (EFT 1965-1966, s. 193).

3 Det fremgår af sagen, at Kommissionen under henvisning til artikel 27 i forordning nr. 136/66, hvorefter der ydes støtte med hensyn til inden for Fællesskabet høstede og forarbejdede olieholdige frø, via forordning nr. 735/85 fastsatte støttebeløbet og de hertil hørende ecu-kurser, som gjaldt fra den 22. marts 1985.

4 Cargill købte den 22. marts 1985 10 000 tons solsikkefrø i Frankrig og indgav samme dag til det nederlandske interventionsorgan ansøgninger om forudfastsættelse af forarbejdningsstøtten til disse produkter. I henhold til artikel 5, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 1594/83 af 14. juni 1983 om støtte til olieholdige frø (EFT L 163, s. 44), skulle attesterne for fællesskabsstøtte senest have været udstedt om eftermiddagen den 23. marts 1985.

5 Kommissionen konstaterede fejl i forordning nr. 735/85 i de vekselkurser, der skal anvendes ved omregning af den endelige støtte til det forarbejdende lands valuta, når dette ikke er produktionslandet; fejlen medførte en højere støtte end den, som var hjemlet i artikel 27 i forordning nr. 136/66. Herefter suspenderede den — under henvisning til artikel 8 i forordning nr. 1594/83 — ved forordning (EØF) nr. 756/85 af 22. marts 1985 (EFT L 81, s. 38) forudfastsættelsen af støtten for solsikkefrø for de attester, som der var indgivet ansøgning om den 22. marts 1985.

6 Samme dag udstedte Kommissionen forordning (EØF) nr. 755/85 (EFT L 81, s. 36), hvori det korrekte beløb fastsattes med virkning fra den følgende dag.

7 Ved afgørelse af 25. marts 1985 afviste det nederlandske interventionsorgan, Produktschap, Cargill's ansøgninger om forudfastsættelsesattester. Dette skete under henvisning til suspensionen af forudfastsættelsen.

8 Cargill indbragte denne afgørelse for College van Beroep voor het Bedrijfsleven, som forelagde Domstolen to præjudicielle spørgsmål vedrørende gyldigheden af forordning nr. 756/85 samt følgerne af, at forordningen måtte være ugyldig.

9 Ved dom af 28. februar 1989 (sag 201/87, Sml. s. 489) kendte Domstolen for ret: »Kommissionens forordning nr. 756/85 er ugyldig, for så vidt angår artikel 8, stk. 1, i Rådets forordning nr. 1594/83. Så længe det ikke er fastslået, at Kommissionens forordning nr. 735/85 er ugyldig, medfører ugyldigheden af Kommissionens forordning nr. 756/85 en forpligtelse for Produktschap til med tilbagevirkende kraft at udstede de forudfastsættelsesattester til Cargill, som selskabet havde ansøgt om den 22. marts 1985, og til selskabet at udbetale støtten med det beløb, der er fastsat i Kommissionens forordning nr. 735/85«.

10 Som følge af dommen udstedte Kommissionen den nævnte forordning nr. 1358/89. Denne forordning berigtiger med tilbagevirkende gyldighed ecu-kurserne i bilag III til forordning nr. 735/85, som finder anvendelse på ansøgninger om forudfastsættelse indgivet den 22. marts 1985.

11 Da den nationale ret fandt, at Domstolen i dommen af 28. februar 1989 ikke havde udtalt sig om forordning nr. 735/85's gyldighed, og at udstedelsen af forordning nr. 1358/89 rejste spørgsmål om dens gyldighed i forhold til retssikkerhedsprincippet, har den, for at kunne træffe endelig afgørelse i sagen, anset det for mest rigtigt på ny at forelægge Domstolen præjudicielle spørgsmål:

»1) Er Kommissionens forordning (EØF) nr. 1358/89 af 18. maj 1989 på baggrund af de i denne kendelse anførte betragtninger ugyldig?

Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende:

2) Er Kommissionens forordning (EØF) nr. 735/85 af 21. marts 1985 ugyldig på grund af en fejl i de deri fastsatte omregningskurser til forarbejdningsmedlemsstatens valuta, når denne ikke er den samme som produktionsmedlemsstaten, og kan den derfor ikke afgive hjemmel til at tildele støtte som den, sagsøgeren har ansøgt om?

Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende og spørgsmål 2 benægtende:

3) a) Skal underordnede krav som nævnt i afsnit 3, c) og d), i denne kendelse bedømmes på grundlag af EØF-Traktatens artikel 178 og artikel 215, stk. 2, eller skal sådanne krav helt eller delvis anses for accessoriske krav, som den nationale ret, der er kompetent med hensyn til hovedkravet, skal tage stilling til?

Såfremt spørgsmål 1 og 2 besvares bekræftende:

3) b) Hvilke virkninger skal der i lyset af de i denne kendelse anførte betragtninger tillægges den omstændighed, at forordningerne (EØF) nr. 1358/89 og nr. 735/85 — i givet fald — er kendt ugyldige, med henblik på lovliggørelse på fællesskabsplan, henholdsvis nationalt plan?«

12 Vedrørende de relevante retsregler, sagens faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb samt parternes anbringender og argumenter henvises i øvrigt til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende i det omfang, det er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

13 Såfremt forordning nr. 735/85's gyldighed er en forudsætning for forordning nr. 1358/89's gyldighed, må der først tages stilling til det andet spørgsmål.

Forordning nr. 735/85's gyldighed

14 I den forbindelse må der indledningsvis henvises til artikel 27, stk. 1, i forordning nr. 136/66, som bestemmer:

»Overstiger den for en bestemt frøsort gældende indikativpris den i henhold til artikel 29 konstaterede verdensmarkedspris for denne sort, ydes der støtte med hensyn til inden for Fællesskabet høstede og forarbejdede olieholdige frø af denne sort; med forbehold af... undtagelser er denne støtte lig med forskellen mellem disse priser.«

Heraf må det udledes, at støtte ydet i henhold til den citerede bestemmelse strider mod denne, hver gang det faktiske beløb overstiger forskellen mellem indikativprisen og verdensmarkedsprisen for en bestemt sort.

15 Det bemærkes også, at det hvad angår omregningskursen fra ECU til FF er ubestrideligt, at forordning nr. 735/85 indeholdt en fejl på mere end 10% i forhold til den kurs, som var offentliggjort den 21. og 22. marts i C-udgaven af *De Europæiske Fællesskabers Tidende*, og at netop denne fejl medførte en forkert fastsættelse af det endelige støttebeløb, hvorved den nævnte forordning blev ulovlig.

16 Den nationale rets spørgsmål skal derfor besvares således, at forordning nr. 735/85 er ugyldig i det omfang, den er udstedt i strid med artikel 27 i forordning nr. 136/66.

Forordning nr. 1358/89's gyldighed

17 Det bemærkes, at den nationale ret alene er i tvivl om, hvorvidt retssikkerhedsprincippet blev overtrådt ved denne forordnings udstedelse.

18 Herom udtales, at selv om enhver fællesskabsinstitution, som konstaterer, at en af institutionen udstedt retsakt er ulovlig, inden for en rimelig frist bør kunne tilbagekalde den med tilbagevirkende gyldighed, kan denne ret være begrænset af hensynet til, at den ved retsakten begunstigede kunne have berettiget forventning om, at retsakten var lovlig (jf. dom af 3.3.1982, Alpha Steel, Sml. s. 749).

19 Det må derfor undersøges, om Kommissionen i dette tilfælde har overholdt de anførte krav.

20 Med hensyn til den måde, hvorpå Kommissionen har taget hensyn til, i hvilket omfang adressaten har kunnet forvente, at forordning nr. 735/85 var lovlig, bemærkes, at fejlen i denne retsakt var så åbenbar, at flere erhvervsdrivende allerede den 22. marts 1985, dvs. på dagen for dens offentliggørelse, henvendte sig til Kommissionen for at gøre den opmærksom herpå og for at få oplyst, hvilke foranstaltninger denne agtede at træffe. I et sådant tilfælde kunne en omhyggelig erhvervsdrivende ikke have forventning om, at en retsakt med en sådan fejl var lovlig.

21 Med hensyn til nødvendigheden af at reagere inden for en rimelig frist konstateres det, at Domstolen i den i sag 201/87 afsagte dom kun udtalte sig om lovligheden af den i forordning nr. 756/85 fastsatte suspension, medens den lod spørgsmålet om forordning nr. 735/85's eventuelle ugyldighed stå åbent.

22 Heraf må udledes, at under hensyn til hovedsagens stadium og til, at forordning nr. 1358/89 blev udstedt mindre end tre måneder efter, at dommen i sag 201/87 havde gjort det klart, at der skulle træffes en foranstaltning om tilbagekaldelse af en retsakt, hvis gyldighed Domstolen ikke havde lejlighed til at udtale sig om, er den omhandlede forordning udstedt inden for en rimelig frist.

23 Følgelig skal den forelæggende rets spørgsmål besvares således, at gennemgangen af det første spørgsmål intet har frembragt, der kan rejse tvivl om gyldigheden af forordning nr. 1358/89.

Tredje spørgsmål

24 På baggrund af besvarelsen af de to første spørgsmål er det tredje spørgsmål blevet uden genstand.

Sagens omkostninger

25 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, som er forelagt af College van Beroep voor het Bedrijfsleven ved kendelse af 10. november 1989, for ret:

1) **Kommissionens forordning (EØF) nr. 735/85 af 21. marts 1985 om fastsættelse af støttebeløbet for olieholdige frø er ugyldig.**

2) **Gennemgangen af det første spørgsmål har intet frembragt, der kan rejse tvivl om gyldigheden af Kommissionens forordning (EØF) nr. 1358/89 af 18. maj 1989 om ændring af Kommissionens forordning nr. 735/85.**

Mancini O'Higgins

Díez de Velasco Kakouris Schockweiler

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 20. juni 1991.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

G. F. Mancini
Formand for Sjette Afdeling